

**ТИПІЗАЦІЯ ХУДОЖНІХ ІГОР З ДІТЬМИ РАНЬОГО ВІКУ (ЗА
АВТОРСЬКИМ АЛЬБОМОМ «УЧИМОСЯ У МАЙСТРІВ ДЕКОРАТИВНО-
УЖИТКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ : ЛПИМО, МАЛЮЄМО»**

Рагозіна В.В.

Україна, м. Київ, Інститут проблем виховання НАПН України

Проблема гри, ігрової діяльності у дошкільному дитинстві в науковій і науково-методичній літературі досліджена достатньо ґрунтовно. Опрацьовано класифікації ігор, представлено різноманітні ігри для дітей окремих вікових категорій. Попри це, проблематика художніх ігор, їх особливостей та специфіки застосування у роботі з дошкільниками залишається недостатньо розробленою. Так, у окремих джерелах зазначається про ігри у процесі малювання (Т. С. Казакова, Т. С. Комарова, Н. П. Сакуліна, Є. А. Фльоріна), про використання ігрових парийомів під час ознайомлення дітей з творами живопису (О.Дронова). Недослідженим є аспект використання художніх ігор з дітьми раннього віку у контексті сприймання ними художніх творів.

Як відомо, у ранньому віці гра тільки зароджується з предметно-маніпулятивною діяльністю, коли дитина починає активно діяти у своєму пізнанні світу навколо себе і починає засвоювати функції та призначення предметів у поступовій предметно-ігровій взаємодії. На межі трирічного віку вона опановує ігрових умінь. А на 3-му році життя вона активно маніпулює художніми інструментами (олівець, фломастер, пензлик, крейда та ін.) та дивується їх можливостям залишати сліди на папері – в них вона починає помічати образи. Дитині подобається озвучувати процес нанесення слідів і результат у вигляді каркулей, якому вона починає давати назву («м'ячик», »жулька» та ін.). Власне у ранньому віці закладаються передумови і художньої (зображувальної), і ігрової діяльності, що тісно пов'язані між собою і впливають одна на одну. А тому важливо

використати їх потенціал у художньому і особистісному розвитку дитини раннього віку, запроваджуючи художні ігри.

Зазначені особливості були використані нами під час розробки змісту альбому «Учимося в майстрів декоративно-ужиткового мистецтва: малюємо, ліпимо. 3-й рік життя» [] і методичних рекомендацій до нього. Альбом і методичні рекомендації створено на допомогу педагогам, батькам, гувернерам у реалізації декоративної діяльності дітей третього року життя. Даний рукопис продовжує лінійку альбомів з декоративної діяльності авторів Рагозіної В.В. та Очеретяної Н.В., що виходять у видавництві «Генеза». Альбом і методичні рекомендації схвалено для використання в закладах дошкільної освіти комісією з дошкільної педагогіки і психології Науково-методичної ради з питань освіти МОН України (лист ІМЗО від 04.12.2018 р. № 22.1/12-Г-1053; протокол № 5 від 26.11.2018 р.).

Альбом підготовлює дітей до декорування предметів, що опирається на початкові і доступні дітям цього віку елементарні уміння у малюванні й ліпленні (нанесення плям, відбиток долоньок, притискання до поверхні паперу пластилінових кульок, якими прикрашаються заздалегідь підготовлені форми з картону чи зображення предметів, тваринок, пташок на аркуші паперу).

Змістом альбому передбачено інтегровану художню діяльність:

- сприймання художніх творів - діти роздивляються розміщені у альбомі твори майстрів декоративного мистецтва України (М.Приймаченко, М.Тимченко, Р.Дудка, Н.Дюг, В.Філь) і світу (К.Жерар, К.Зеллер);
- художньо-ігрову діяльність (ігри з картиною і біля картини);
- зображувальну діяльність (створення робіт за мотивами творів митців у завданні «Допоможи художнику закінчити композицію»).

Як бачимо, важливою складовою змісту альбому є художні ігри. Їх мета полягає у тому, щоб спонукати дітей розглянути декоративну композицію, сфокусувати увагу на центрі і частинах зображення, пізнати твір - скласти уявлення про персонажа (персонажів) твору, емоційно відгукнутися на зображене

(персонажі, предмети, об'єкти) і засоби, яким це було досягнуто (колір, форма, композиція) і виразити свої емоції і стани прийнятними для дітей раннього віку способами - вербальним (вигуки, слова, словосполучення) і невербальним (міміка, жести, рухи, пози), що відбувається у безпосередній взаємодії з вихователем й іншими дітьми. Отже, художні ігри виконують ряд функцій: пізнавальну, гедоністичну, естетичну, соціальну і комунікативну.

На ігровій сторінці альбому пропонуються спеціально розроблені художні ігри (за картиною), які враховують специфіку сприймання дитиною художніх творів і вікові особливості дитини раннього віку. Вони проводяться безпосередньо біля картини після того, як педагог разом з дітьми розглянув художній твір і розповів оповідку з кількох речень. **Художні ігри за картиною і біля неї** можна класифікувати і виокремити такі *типи*:

- художньо-пізнавальні. Цей тип розподіляється на *підтипи*: ігри з показом (ігри на показ персонажа чи персонажів художнього твору, частин зображення. Наприклад, «Покажи пташечку, квіточку на картині» та ін.); ігри на відтворення звуків чи голосів персонажів, об'єктів. Наприклад, «Погукай пташечку: гулі, гулі, гулі»); ігри на імітацію рухів персонажів. Наприклад, «Покажи руками, як літає пташечка»).

- художньо-творчі (ігри передбачають зображувальні дії). Наприклад, «Допоможи художнику закінчити композицію» та ін.

Отже, у організації художньої діяльності з дітьми раннього віку запроваджується такий вид діяльності як сприймання художніх творів (твори живопису, декоративні композиції, скульптури малих форм, народні іграшки) і художні ігри у контексті художнього твору, що виконують ряд функцій у художньому і особистісному розвитку дитини. У авторському альбомі «Учимося в майстрів...» для дітей 3-го року життя розроблено художні ігри таких типів як художньо-пізнавальні і художньо-творчі.

Література:

1. Ragozina V. V., Hutsan L.A., Morin O. L. The development of manual skills in artistic and productive activities: From early age to primary school age. Мистецтво та освіта. 2019. № 4 (94). С. 36 – 39.

2. Рагозіна В.В. Організація змісту у авторському альбомі «Учимося в майстрів декоративно-ужиткового мистецтва: малюємо, ліпимо. 3-ій рік життя». Інноваційні технології в дошкільній освіті. Збірник наукових статей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції Переяслав-Хмельницького ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 28-29 березня 2019 року / за заг. ред. Л.О. Калмикової, Н.В. Гавриш. Переяслав-Хмельницький : Переяслав-Хмельницький ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2019. С.129 – 130.

3. Рагозіна В.В. Учимося в майстрів декоративно-ужиткового мистецтва: малюємо, ліпимо. Третій рік життя. Альбом для дитячої творчості та методичні рекомендації / В.В. Рагозіна, Н.В. Очеретяна. Київ : Генеза, 2019. 32 с. + 12 с. вкл. – (Серія «Маленький митець»).

4. Рагозіна В.В. Приобщение детей 3-го года жизни к декоративной деятельности: авторская технология «Учимся у мастеров». Профессиональное художественное образование : история, теория, методика, практика. Сборник материалов международной научно-практической конференции, посвященной 60-тилетию факультета искусств Омского государственного педагогического университета. Отв. ред. Ивахнова Л. А. Омск, 2020. С.75 – 77.

5. Рагозіна В.В. Перші кроки до мистецтва, або Як організувати художню діяльність дітей раннього віку. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2020.№ 12. С.49 – 52.